
Проблеми реалізації державної влади в Україні

*Тичак В.Ю.
студент 5-го курсу юридичного факультету
ДВНЗ «УжНУ»*

Анотація: В статті розглянуто важливі питання, які стосуються державної влади в Україні. Держава у особі органів державної влади здійснює організуючу, цілеспрямовану діяльність з розбудови демократичного суспільства, забезпечення пропорційного розвитку економіки України. Органи державної влади здійснюють свої повноваження через структурований механізм, певну організаційну побудову системи органів.

Ключові слова: держава, державна влада, законодавство, право, механізм державної влади, примус, легалізація, легітимація.

Summary: This article deals with important issues relating to government in Ukraine. The state represented by public authorities shall organizing, purposeful activity of building a democratic society, ensuring balanced development of economy of Ukraine. The authorities exercise their powers through a structured mechanism, a system of organizational structures.

Key words: state, government, law, law, mechanism of state power, coercion, legalization, legitimation.

Органи, які мають державно-владні повноваження, функціонують з метою впровадження основних напрямків державного розвитку, окреслених у Конституції України. Однією з найважливіших проблем розбудови української держави є проблема формування механізму забезпечення дієвості державних інституцій – органів державної влади. Методологічною засадою функціонування органів державної влади є концепція єдності та розподілу влад, дослідження якої тривають протягом сторіч.

Основоположними принципами організації державної влади займались В. Авер'янов, С. Алексєєв, О. Анікевич, В. Атаманчук, М. Байтін, С. Бобровник, О. Дашковський, Ю. Дмитрієв, Л. Дюгі, Г. Єллінек, Б. Кістяківський, М. Козюбра, І. Коліушка, А. Колодій, О. Копиленко, М. Коркунов, С. Лисенков, Д. Лук'янов, П. Рабінович, В. Селіванов, Ф. Тарановський, В. Тацій, Ю. Тихомиров, Ю. Тодика, М. Цвік, В. Чиркін, В. Шаповал, Г. Шершеневич, О. Ющик та ін.

Проблема досягнення оптимальної моделі організації державної влади є однією з найбільш важливих у процесі конституційного регулювання в будь-якій державі світу. Це зумовлено насамперед тим, що від ефективності організаційної структури державної влади та її функціонування значною мірою залежать перспективи розвитку і держави, і суспільства.

Нині в теорії конституціоналізму найбільш поширеним є розуміння конституції одночасно і як Основного Закону держави, і як Основного Закону суспільства. Адже за допомогою демократично прийнятої конституції громадянське суспільство намагається обмежити владу чіткими правовими рамками, спрямувати її діяльність на забезпечення інтересів як суспільства в цілому, так і кожної людини зокрема.

Метою даної статті є розкриття проблемних аспектів реалізації державної влади в Україні.

Для досягнення поставленої мети автором визначені наступні завдання дослідження:

- визначення теоретичних та практичних аспектів сутності державної влади;
- дослідження основних проблемних аспектів державної влади в Україні;
- з'ясування засобів забезпечення реалізації державної влади в Україні.

Проблема єдності та розподілу влад складається з того, щоб забезпечити не тільки розподіл, але рівновагу влад. Для забезпечення рівноваги потрібно існування багатьох умов – відповідний рівень політичної та правової культури населення та співробітників державного апарату, існування системи утримань і противаг. Сучасна концепція організаційно-правової структури влади має вигляд: єдність, розподіл, взаємний контроль та взаємодія влад. За організаційно-правовим аспектом єдність влади означає здійснення державної влади єдиним органом (наприклад, абсолютним монархом) або єдиною системою певних органів. Вони проголошуються єдиними носіями державної влади у юридичному розумінні цього терміну (наприклад, влада рад за марксистсько-ленінською концепцією). По суті, єдність державної влади у організаційно-правовому аспекті – це структура держави, побудована на основі загальних принципів, єдиної політики, яка проводиться державними органами і принципово єдиних методів діяльності державних органів. На думку В.С. Нерсесянца, соціальний аспект єдності складається з уявлення щодо влади певної соціальної спільноти (народу, пролетаріату та інше), яка здійснюється завдяки державі [2, с.32].

Принцип розподілу влад доцільно розглядати не тільки як теоретичний постулат, на якому базується механізм його здійснення. Зміст принципу “розподілу влади” доцільно тлумачити як констатацію того факту, що державна влада реалізується через певні державні органи, між якими розподілені державно-владні повноваження таким чином, що вони самостійні у реалізації компетенції у встановлених Конституцією межах. Такими органами виступають не саме гілки влади, а їх суб'єкти (інституції) – системи державних органів. Крім цього, система державних органів містить у собі органи, які не належать до класичної тріади, а мають наскрізний характер – це, наприклад, прокуратура, інститут Президента [6, с.165].

В Україні державна влада визначається як різновид соціальної влади, що має вольовий характер та втілюється в державно-правових інститутах,

---

реалізується безпосередньо державою в особі її органів та посадових осіб чи делегована або санкціонована нею, тобто здійснюється від її імені, за її повноваженнями та при її підтримці.

Умовно можна виділити дві групи основних елементів державної влади:

- елементи, що визначають її сутність та природу — суверенність, верховенство, незалежність і самостійність;
- інституціональні елементи, що організаційно оформлюють державну владу та роблять її постійно функціонуючою та загальнообов'язковою — державні органи та установи, а також правові норми.

Насамперед, із державною владою тісно пов'язане поняття “суверенітет держави”. Дуже влучно охарактеризував цей зв'язок відомий вчений В.В. Лемак, який стверджував, що “суверенітет — не сама державна влада, але лише певна властивість її, в силу якої вона є вищою і незалежною правовою владою... Тому суверенітет часто і називають вищою, незалежною територіальною владою [1, с. 178]”. Насправді, державна влада виникає лише в результаті суверенних прав народу і володіє повноваженнями лише у межах, визначених народом відповідно до демократичної процедури. Верховенство державної влади полягає в тому, що саме вона започатковує фундаментальні засади суспільства і держави, визначає основи взаємовідносин особи й держави, принципи організації й діяльності всіх суспільних інституцій. Незалежність і самостійність державної влади виявляється в тому, що вона є такою і стосовно до тих, хто безпосередньо не виражає і не репрезентує волі народу.

Формування дієвого механізму державної влади, заснованого на принципі розподілу влад є складною проблемою. Прикладом цього є гостре протистояння між законодавчою та виконавчою гілками влади в Україні.

Конституційний принцип розподілу влад діє у повному обсязі у суспільстві з високою політико-правовою культурою, стабільним конституційним устроєм, високим рівнем соціально-економічного розвитку держави. За умов гострої поляризації населення за рівнем доходів, незавершеності процесів структурування суспільства, недостатньої розробленості концепції соціально-економічного розвитку країни забезпечення дії принципу можливе при конституційному врегулюванні взаємодії різних гілок влади.

У Конституції України прямо не вказано на необхідність забезпечення взаємодії гілок влади, хоча у 1, 4, 5, 8, 12 розділах закріплені механізми утримань та противаг, а також взаємодії між гілками влади. Таким чином, у Конституції визначено механізм взаємодії між гілками влади шляхом закріплення повноважень кожного з відповідних органів: Верховної Ради, Президента, Кабінету Міністрів та інших органів виконавчої влади, прокуратури, судів, органів місцевого самоврядування, Конституційного Суду.

В.Ф. Сидоренко зазначає, що в правовій державі, якою є Україна, державна влада реалізується через відповідні органи – певні державні інституції, засновані державою та утворені у встановленому чинним законодавством порядку. Вони мають певні ознаки [5, с.44]:

- є складовою і, у той же час, організаційно-уособленою та самостійною частиною державного механізму;
- мають державно-владні повноваження, які визначені відповідним нормативним актом про цей орган;
- застосовують притаманні виду органу організаційно-правові форми та методи діяльності;
- здійснюють завдання та функції у встановленому державою порядку відповідно державної політики.

Державна влада є одним із основних інститутів конституційного права та розглядається як організаційно цілісний підрозділ нормативно-правового змісту не всіх норм конституційного права, а тільки Конституції, норми якої регулюють відповідний вид споріднених політико-правових відносин, пройнятих певною єдністю і виділених в окремий комплекс. До цього інституту включаються такі групи конституційних норм, які мають єдиний предмет правового регулювання, а саме відносини у сфері здійснення державної влади [6, с.372].

Треба відзначити, що комплексного дослідження стосовно державної влади як конституційно-правового інституту в нашій країні, особливо за радянських часів, не проводилось, можна говорити лише про окремі погляди різних вчених на це питання. Але, якщо їх проаналізувати, то можна зробити висновок про єдність думок стосовно саме цих зазначених спільних складових інституту. Такими найголовнішими складовими, насамперед, є: положення про джерело державної влади, її носії, основні принципи здійснення державної влади, положення про характер державної влади, положення про спрямованість та мету здійснення державної влади, систему органів державної влади [7, с.124].

Характер державної влади визначається залежно від форми державного режиму та джерела державної влади — демократичний чи авторитарний. Метою діяльності по здійсненню державної влади в Україні державними органами є забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, розвиток та зміцнення демократичної, соціальної та правової держави, зміцнення громадської злагоди на землі України [8, с.339].

Таким чином, державна влада — явище соціально-політичне. Це основна форма прояву політичної влади певної соціальної спільності (народу, класу тощо), що володіє спеціалізованим апаратом для регулювання суспільних відносин та верховенством у суспільстві. Найважливіші елементи державної влади — це воля і сила.

Отже, діяльність влади щодо управління країною для неупередженої оцінки вимагає часу. Лише через деякий період можлива стійка, міцна, раціональна легітимація державної влади. Але поряд із стабільною

легітимацією, пов'язаною з оцінкою довготривалої діяльності державної влади, є кілька способів набуття первісної раціональної легітимації. До таких способів належать вибори найважливіших державних органів населенням, загальнодержавний референдум, опитування населення, вибори органів місцевого самоврядування. Саме на підставі узагальнення цих елементів визначається сутність конституційно-правового інституту державної влади в Україні.

Список використаної літератури:

1. Лемак В.В. Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник / В.В. Лемак. –Ужгород, ПП «Медіум», 2009. – 264 с.
2. Нерсесянц В.С. Общая теория права и государства / В.С. Нерсесянц. – М.: НОРМА-ИНФРА, 2010. – 539 с.
3. Нечипоренко В.О. Філософсько-правовий аналіз легітимації державної влади: Автореф. дис.... канд.. філософ. наук: 12.00.12 / МВС України НАВСУ / В.О. Нечипоренко. – К., 2003. – 16 с.
4. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави і права: Навч. посібник. -5-те вид. зі змін. і доп. –К.: ІСДО, 2009. – 189 с.
5. Сиренко В.Ф. Інтереси – влада – управління / В.Ф. Сидоренко. – К.: Юрінком Інтер, 2010. - 218с.
6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. -2-ге вид. /О.Ф. Скакун. – Харків: Консул, 2011. – 656 с.
7. Сучасна політична філософія / За ред. Я. Кіша. – К.: Основи, 2008. - 575с.
8. Телешун С.О. Державна влада в Україні: Проблеми теорії і практики / С.О. Телешун. -Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2009. – 321 с.